

Mye av stoffet her er hentet fra bygdebøker for Sauda og Ølen. Noen korreksjoner er også tatt med. Referanser i teksten er relatert disse bøkene. Ellers er informasjon hentet fra internett, kirkebøker, private familieoversikter m.m... Se nederst.

En generasjon på Haua, Åbø i Sauda

Litt gårdshistorie

Åbø, Sauda - Haua utenfor bilde til venstre

Åbø var den største gården i **Sauda**. Den ligger som navnet sier ved elvene; - Nordelva og Storelva. Åbø betyr elvegården. Til Åbø hørte også strandteiger som senere ble utskilt som egne gårder.

Slekta vår kom fra **Sand** til Haua, bruk nr 7 på Åbø. **Peder Endresson Sand** kjøpte gården i 1819, men flyttet aldri selv hit. Slik sett kan kjøpet i Sauda betraktes som en investering med tanke på en stor barneflokk og kommende tider.

Klaus Sjursson hadde vært selveier på Haua i 24 år da han i 1770 måtte selge gården. Først kjøpte rikingen Jon Ingebretsson Bjørk i fra Etne. Og Klaus satt som leiglending i 19 år - til 1789. Da lånte sønnen *Nils* penger og løste ut Jon Bjørk. Men Nils Klausson fikk bare fire år på Haua. Han døde alt i 1793, 37 år gammel. Boet var insolvent så det var ingen ting å dele mellom enka Lisbet Nilsdotter, og de fire barna Klaus, Lisbet, Asgjerd og Nils. Den vesle buskapen: 1 ku, 3 ungnaut, 2 geiter, 1 kje, 2 sauer og 2 lam, forteller at situasjonen ikke var den beste.

Ved skiftet overtok derfor Nils' långiver, Ove Gunnarsrød, gården. I 1800 kjøpte yngste bror til *Nils*, den 32 år gamle Klaus Klausson, Haua tilbake til ætta for 80 rd. Han måtte også låne penger mot pant i gården. Kreditoren var denne gangen Samson Larsson Fresvik i Hardanger og summen var 180 rd.

Men heller ikke for Klaus Klausson ville det lykkes. Og i 1819 så han seg nødt til å selge. Da til Peder Endresson på Sand for 195 spd. Slik kom forfedrene våre til Åbø og Sauda.

Ingrid og Endre fra Sand til Sauda...

Peder hadde selv gård på Sand, så Klaus fikk med i skjøtet at sønnen Klaus d.y. skulle få bruke gården i sin levetid. Slik gikk det likevel ikke. Klaus Klausson d.y. kjøpte seg gård på Veka og ble boende der. Nest eldste av sønnene til Peder Sand, **Endre Pedersson**, fikk derfor skjøte på Haua i 1830, for 200 spd. Året etter giftet han seg med **Ingrid Johannesdtr Mo**, fra Mo i Sandsbygda, og de flytter inn til Åbø. Etterkommere fram til vår tid har bodd på Åbø, om enn ikke på Haua.

Omund Larsson Brekke

Mellom 1831 og 1855 fekk **Ingrid og Endre** elleve barn; seks av disse fikk vokse opp. Det var Johannes Åbø, **Per Rødne**, **Marta Brekke**, **Endre Økland**, Brønla Bakka og Inger Brekke. Sønnen Johannes, født 1832, fikk skjøte på Haua i 1866, og giftet seg fire år senere med Borghild Johannesdotter fra Maldal. Hun var født i 1843. Eldste sønnen deres, Endre Johannesson født i 1870, er ført som bruker av gården i år 1900, men han fikk ikke skjøte før i 1917.

Endre Perssons datter, Marta, ble gift med **Omund Larsson Brekke** De fikk, blant andre, sønnen **Lars Omundsson** som senere kom til

bruk 1 på **Økland i Ølen**. Også datteren Inger, gift med Svend Havrevold fra Suldal, flyttet vestover. Svend var ansatt i datidens veivesen. Inger og Svend bosatte seg etter hvert på Helland i Sandeid, ikke så veldig langt fra Økland. Deres datterdatter, Kari, ble gift inn i slekta på Økland. Se under avsnittet «... **men fortsatt hadde vi slekt i Ølen og på Økland**».

På Tjerandgården - Åbø, bruk nummer 14 - satt Njell Tjerandsson da Endre Pedersson kom til Haua. Han var ungkar til han 35 år gammel, i 1831, giftet seg med Ingeborg Kolbeinsdotter Fløgstad. Hun var da 28 år. De fikk i 1832 sønnen Tjerand og sønnen Kolbein i 1835. Men Kolbein døde bare 5 år gammel. Tjerand ble dermed enearving til farsgården. Njell døde i 1852, 56 år gammel. To år senere fikk **Tjerand** gavebrev på mora sin arvepart. Året før hadde han giftet seg med 20 år gamle **Ingeborg Nilsdtr Handeland**, som han fikk åtte barn med, Njell, Mari, Guro, Nils, Kolbein, Ingeborg, Ragnhild og **Nille**. Ingeborg ble gift med Torjus Jonsson fra Hustveit. De fikk skjøte på Tjerandgården i 1896. I 1913 solgte de videre til Ingeborgs søster, Guro. Hun var gift med Njell Pålsson Lofthus. Tjerands yngste datter, **Nille**, ble gift med **Lars Omundsson Brekke**, og de flyttet, som nevnt, etter hvert til Økland i Ølen. Se nedenfor.

Neste generasjon på Økland i Ølen

Økland på 1950-tallet, bruk nr 2 nærmest

Økland ligger omlag 300 meter over havet, og er dermed den høyest liggende gården i tidligere Ølen kommune. Gården består i dag av tre bruk, som alle er bosatte og drevne som selvstendige bruksenheter. Brukene fikk bilvei en gang tidlig på 1950-tallet, den kommunale Øklandsvegen, som går via Haugland, Stumo og ned til riksveien mellom Sandeid og Ølen. Men ennå eksisterer den gamle kjerreveien over nabogården Frøland og videre ned til Sandeid.

Til denne gården kom **Endre Endresson Åbø** i 1875. Han var født den 13. juni 1844 på Åbø i Sauda, og altså en av sønnene til Ingrid Johannesdtr og Endre Pedersson Åbø. Og dessuten bror til Per Rødno (Rødne, Ølen). Per fulgte etter sin yngre bror til Ølen i 1880.

I 1872, i Sauda, giftet Endre seg med **Marta Ellingsdtr. Kvamen**. Hun var født i 1847 og datter til Mari Eriksdatter og Elling Eriksson Kvamen i Sauda. Marta og Endre bodde først som husmenn på Åbø, fram til 1875, da Endre kjøpte bruk 2 på Økland i Ølen og flyttet hit. Folketellingen samme året viser at de fødte fire kyr og 15 sauer på den nye gården sin, og satte to tønner (280 liter) poteter og sådde to og ei halv tønne havre.

Barn født i Sauda var Inger og Endre. På Økland fikk Endre og Marta to døtre til, Inger Marie og Inger Gurine. Barn av Marta og Endre:

- a. Inger - døde som nyfødt i Sauda - september 1872
- b. Endre født 1874, konfirmert i 1888, til [Amerika i 1896](#), døde som ung. 1897?
- c. Inger *Marie* født 1876, reiste til Bergen. Gift med sjømann/fyrbøter, senere kaiarbeider, Johan Torbjørnsen (1874-1926) i Stavanger (Barn: Toralf f. 22/6-1909, Erling f. 25/11-1910, Edith f. 11/10-1913). I 1910 bodde de i [Aadlandssmauet i Gamle Stavanger](#). Marie døde 17.03.1963.

- d. *Inger* Gurine født 1882, reiste til Bergen, ble gift med skomaker Karl Johan Oskar Hoel (1881- 1918) i Stavanger (Barn: Hjalmar f. 28/5-1905, Margit f. 17/2-1907, Karsten f. 19/10-1908) I 1910 [bodde familien i Opheimsgaten](#) på Storhaug i Stavanger. Inger døde 19.09.1970.

Som vi ser fikk begge de neste to døtrene til Endre og Marta navn etter storesøsteren Inger som var død før familien kom til Økland. Også mor Marta døde ung, 38 år gammel, lille julaften i 1885.

Endre og Inger Økland

I 1886 giftet Endre seg opp igjen med ei jente fra nabogården Frøland i Sandeid, **Inger Hansdtr. Frøland**. Hun var født på Hustoft i Vats i 1850 og var datter til Abelone Nilsdtr. Ohm og Hans Hansson Haaheim, senere Frøland.

Barn:

- e. **Martha Eline** født 01.01.1887, gift med [Hans Kristian Arnø](#) i Stavanger, St. Johannes kirke, 8. april 1916 – De etablerte seg i nytt hus, Hafrsfjordsgt 54 på Våland i Stavanger.
- f. Agnethe Johanne født 19.09.1888, død 05.12.1900
- g. Hans født 27.08.1890, dro til Amerika i 1908, død i februar 1973. Hans ble gift med Julia Skogen født 06.12.1895, død september 1972. [Gravstein i Iowa](#)
- h. Johan Emil født 29.10.1892, dro til Amerika, død i Iowa 09.04.1971. Gift med Edith Johnson født 10. 02. 1894, Edith døde i mars 1973
- i. Nils født 11.09.1896, dro til Amerika, død i Iowa 27.04.1964. Gift med Ruth Johnson født 27. 11.1909, død 17.01.1996

Inger døde av en nyresykdom høsten 1907, den 10. september. Endre døde av kreft den 25. april 1912.

Hans og Julia Okland

- bildet viser tydelig at Hans ikke var særlig storvokst

For å inndrive eiendomsskatten for 1912, det året Endre døde, krevde myndighetene utpanting og gården lagt ut på auksjon. Sønnen Johan kjøpte da gården, våren 1913, men solgte senere samme år til Halvar J. Haugland. Han igjen hadde jorda i et halvt år, før han solgte til Sjur Opdal.

Etter nærmere 40 år på Økland solgte altså Johan E. Økland bruk nr 2 ut av slekta. Han og brødrene dro til Amerika, alle til Iowa. Hans først den 5. mars 1908, så Nils den 3. april 1913 og til slutt Johan den 3. mars 1914. Halvbror Endre var dradd til USA allerede i 1896. Han til Illinois. Da Hans ankom USA den 19. mars 1908 er det registrert at han skulle besøke onkelen, Nils Frøland - mor Ingers bror - som bodde i Cambrigde, Story county, Iowa.

Jentene (Inger) Marie, Inger (Gurine) og Marta Eline giftet og bosatte seg – etter hvert - alle i Stavanger.

[Mer om de som emigrerte til USA.](#)

De tre brødrene Økland, som dro til USA på begynnelsen av 1900-tallet, var ikke særlig store av vekst. I immigrasjons-papirene er Hans 5 feet 3½ inches = 161 cm. Brødrene Johan og Nils, som begge var tilbake på besøk i Norge på 1950 og 60-tallet, var ikke stort høyere, Nils 168 cm og Johan 165 cm. Begge de to siste oppga å besøke broren Hans som grunn for sine USA-reiser.

... men fortsatt hadde vi slekt i Ølen og på Økland

Nille og Lars O. Brekke/Økland

25 år etter at Endre kom til Økland fulgte nevøen, **Lars Omundsson Brekke** (1871-1918), etter fra Sauda. Han kjøpte bruk nr 1 på Økland i 1900. Lars var, som nevnt, sønn til **Marta Endresdtr** og Omund Larsson Brekke. Og Marta igjen var søster til Endre Økland.

Den 17. juli 1896 giftet Lars seg med **Nille Tjerandsdtr Åbø**, 1875-1902, datter til **Ingeborg Nilsdtr. og Tjerand Njellsson Åbø** i Sauda. Se avsnittet: [En generasjon på Haua, Åbø....](#) Lars og Nille bodde på Brekke fram til 1900, men var kommet til Økland under folketellingen senere på året. Først etter to år fikk Lars skjøte på gården. Men da var Nille død. Hun døde 12. januar 1902 av tæring, og etterlot seg to barn:

- a. **Ingeborg** født 30.11.1897, død 30.01.1982, Stavanger, gift med [Hans Arnø \(1889-1978\)](#), enkemann etter Marta Eline Endresdtr Økland
- b. Marta f.1900, d 1984, Stavanger, gift i 1948 med Kornelius Kløgetvedt

Lars giftet seg opp igjen med Thea Gurine Gotskalksdtr Steinsland, født 05.04.1880 - død 01.12.1970. Hun var datter til Elisabet og Gotskalk Steinsland fra Sandeid. De to ble viet av [presten Jonas Dahl](#) i Stavanger Domkirke [høsten 1905](#) (nr 85).

Thea Gurine Økland

Gurina og Lars' barn:

- c. Amund Nikolai, født 22.01.1906, død 19.06.1975. Gift med Karoline Nordmark. Se nedenfor
- d. Elisabeth Tomanda, født 10.12.1907, Økland, senere Ølensjøen, d. 2001
- e. Gotskalk født 07.01.1910, død 28.01.1928.
- f. Enok Olai født 04.03.1912, død juli 2008. Gift med Serina Tednes. Se nedenfor.
- g. Thomas Rasmus født 08.05.1915, død 21.07.2004. Sandeid, senere Stumo. Gift med Kari Havrevold. Datterdatter til Inger Brekke og Svend Havrevold. Inger var søster til Lars O. Brekke og dermed Endre Øklands niese. Se ovenfor
- h. Lars Gurinus f.1918, d. same året (4 måneder)

Lars døde den 2. mai i 1918, 47 år gammel. Gurina ble sittende igjen med seks bam, det minste bare to uker. Så hun fikk en strid hverdag med å ta seg av hjem og gård. Men hun var et arbeidsjern, og bygdesolidariteten var til god hjelp. Slik er det fortalt om da Gurina Økland skulle selge kua si for å skaffa seg noen kroner for å slette handelsgjeld, og kjøpe det mest nødvendige til livsoppholdet. Krøtterhandlaren Sten Bala kom fra Sandeid for å hente kua og gjøre opp for seg. Hjemmefra hadde han påbud fra kona si om å gi mest mulig for «kunå te Gurina Økland», og ikke regne seg ei krone i fortjeneste.

Slåttonn på Økland ca 1937. Til v. Amund og Karoline Økland, til h. Gurina Økland. I høylasset Kåre og Lars Økland, og Herdis Arnø, yngste datter til Martha Eline Økland.

Eldste sønn til Lars, **Amund Nikolai Økland** (c) tok etter hvert over gården. Han ble gift i 1932 med **Karoline Nordmark**, 1906-97, datter til Kari og Odd Nordmark i Suldal. Amund og karoline fødte en god del sølvrev, leser vi i en jordbruksteling fra mellomkrigstida, og ellers hadde de vanlig husdyrhold: hest og ku, sau og geit og en hønsflokk. I 1972 skjøt de gården over til sønnen, Kåre (ii).

Barn:

- i. Lars Georg født 1932. Han bodde på Haugland, senere Eio. Lars giftet seg med Gudny Heggebø, f. 1944.
- ii. Kåre født 1934, tok over heimegården på Økland, og bodde her til 2022.
- iii. Kari født 1937, død 1 dag gammel
- iv. Gurine født 1937, tvilling til iii, død 1 dag gammel.
- v. Gurine Konstanse f.1939, Ilsvåg, gift med Jørgen Wiland
- vi. Anna Katrine født 1943, Grinde i Skjold/Tysvær, gift med Johan Berntsen

Eldste sønn til Lars og Gudny, Audun Økland f. 1971, har tatt over bruk nr 1 på Økland. I tillegg driver han bruk 1, 3 og 7 på Heiabø i Ølen. Eiendommer Lars og Gudny overtok etter hennes slekt. Litt artig er det, og det viser hvor tett det norske samfunnet er, at Auduns grandtante på morssida, Liva Heggebø, hadde arbeid på [Martha Øklands kafe i Stavanger i 1910](#). Martha var søskenbarn til Auduns oldefar, farfars far, Lars O. Brekke.

Enok Olai Økland (f), ble i 1938 gift med **Serina Jakobine Tednes**, 1918-95, datter til Olava og Peder Tednes, Breiflot (Apeland) i Sandeid. Fem år tidligere hadde Enok fått skjøte på en del av heimegården og tatt bureising der. Det nye bruket, bruk 3, fikk navnet Brekke, etter farens fødested.

Enok og Serina hadde gården til 1979. Da overtok sønnen jorda, mens de kjøpte huset hans på Stumo og flyttet ned dit.

Barn:

- i. Lars Georg født 30.06.1939, død 12.08.2012. Se nedenfor.
- ii. Olava Petra født 21.03.1942, gift med Leif Mjånes født 1937, Vihovda i Valestrand

Enok Økland

Lars Georg Økland (i), ble gift med **Rut Kaldheim**, født 1940, datter til Ingerid og Tollev Kaldheim, Litledalen i Etne. Lars Georg hadde arbeid på meieriet, seinare på næringsmiddelkontrollen i Ølen. I 1979 tok de over heimegården, og flyttet fra Stumo og opp til Økland. De driver med melke- og kjøttproduksjon.

Barn:

- Egil Severin, født 1963, Øvrehagen, Ølen
- Terje Inge, født 1966, Frøland, Sandeid, gift med Siv Elisabeth Espeland
- Liv Reidunn, født 1973, Øvrehagen

Søskenbarna Lars Georg og Kåre Økland diskuterer landbrukspolitikk på valgdagen i 2009

Sønnen Terje tok etter hvert over gårdsdriften på Økland. Han hadde også nabogården Frøland. Disse, Brekke og Frøland, ble i 2018 solgt ut av slekta.

Slektas tilknytning til Økland i 2022 er eierforholdet til - og driften av - bruk 1. Se ovenfor. Audun bor på Heiabø. Kåre Økland (født 1934) flyttet dette året (2022) til Ølen omsorgssenter sentralt i Ølen.

oooOOOooo

Kilder: Arnvid Lillehammer, Soga om Sauda, Sauda kommune 1974
Anders Haugland, Ølen – Gardar og ætt, Ølen kommune 2001
Kirkebøker for Sand (Sauda), Vikedal (Sandeid), Fjelberg (Ølen) og Stavangers
Folketellinger 1875, 1900 og 1910
Private notater